

บทนำ

สภาพภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หมายถึงบริเวณของทวีปเอเชียตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ระหว่างเส้นรุ้งขนานที่ 28 องศาเหนือกับเส้นรุ้งขนาน 15 องศาใต้ และระหว่างเส้นแวง 92 องศาตะวันออก มีพื้นที่รวมกันประมาณ 1,731,504 ตารางไมล์ หรือ 4,700,000 ตารางกิโลเมตร ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นี้ แต่เดิมนักวิชาการจะเรียกดินแดนนี้ว่าอินโดจีน (Indochina) เพราะเน้นความสำคัญของอิทธิพลจีนและอินเดีย ซึ่งตั้งขนาบดินแดนนี้อยู่คือประเทศอินเดียทางทิศตะวันตกและจีนทางทิศตะวันออก สำหรับพวกที่เดินทางไปมาค้าขายในแถบนี้จะเรียกว่าเอเชียกลาง หรือเอเชียใน เพราะว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้แยกจากตะวันออกกลาง เอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมีเทือกเขาและทะเลทรายเป็นเครื่องกั้น¹ ส่วนคำว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia) นั้นเกิดขึ้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อกำหนดเขตปฏิบัติการของกองทัพพันธมิตรในภูมิภาคแถบนี้ ปัจจุบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วยประเทศเอกราช 10 ประเทศ คือ ไทย สหภาพพม่า สหพันธรัฐมาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม เขมร ลาว อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และ บรูไน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วยดินแดน 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

- (1) บริเวณแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Mainland Southeast Asia) ประกอบด้วยประเทศมาเลเซีย ไทย เขมร ลาว เวียดนาม และพม่า
- (2) บริเวณหมู่เกาะ คือหมู่เกาะของประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไนและฟิลิปปินส์ ซึ่งรวมเรียกว่า กลุ่มเกาะมลายู (Malay Archipelago)²

ดินแดนผืนแผ่นดินใหญ่และหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เปรียบเสมือนกำแพงที่แบ่งเขตมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิกออกจากกัน โดยมีช่องแคบ 3 แห่ง เป็นทางติดต่อคือ

¹ไพฑูรย์ พงศบุตร, ภูมิศาสตร์ภาค, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517) หน้า 14

²G.Robins Quale, *Eastern Civilization* (New Jersey : Prentice Hall, 1975) P. 363

1. ช่องแคบมะละกา ระหว่างมาลาญกับซุมাত্রา
2. ช่องแคบซุนดา ระหว่างเกาะซุมাত্রากับเกาะชวา
3. ช่องแคบลมบก ระหว่างเกาะบาหลีและเกาะลมบก

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะเฉพาะตัวที่น่าสนใจหลายอย่างได้แก่¹

1. ตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้นในบริเวณเส้นศูนย์สูตร ทำให้เป็นดินแดนนี้มีส่วนที่อยู่ในซีกโลกเหนือและซีกโลกใต้บริเวณตอนบนเป็นเทือกเขาสูงชันทำให้ขาดการติดต่อจากบริเวณตอนกลาง ทางตอนใต้และตะวันออกเฉียงใต้ติดกับทะเลและมหาสมุทร ทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการติดต่อกับผู้คนภายนอกทางทะเลมากกว่าคือการติดต่อกับชาวอินเดียในระยะแรก และระยะต่อมาติดต่อกับชาวยุโรป จึงมีโอกาสรับวัฒนธรรมต่าง ๆ
2. การที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งอยู่ในเขตลมมรสุมจากมหาสมุทรอินเดีย และพายุไชนวร้อนจากทะเลจีนใต้ ทำให้มีปริมาณฝนตกมาก การมีเทือกเขาหลายแห่งทำให้เป็นเขาสันปันน้ำ เกิดแม่น้ำหลายสาย ที่ราบลุ่มแม่น้ำเหล่านี้เหมาะแก่การเกษตรกรรม และบริเวณที่เป็นเทือกเขารุ่นใหม่ในหมู่เกาะ มีดินภูเขาไฟ เหมาะแก่การเกษตรกรรมเช่นกัน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยังมีความมั่งคั่งจากทรัพยากรธรรมชาติหลายอย่าง ที่ทำให้คนภายนอกต้องการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์

ซึ่งสอดคล้องกับข้อเขียนของ ม.จ. สุกัทรดิศ ดิศกุล ว่า "อารยธรรมจึงมักเจริญตามท้องถิ่นเท่านั้นโดยเฉพาะตามที่ราบ นอกจากนี้พื้นที่ส่วนใหญ่ทางด้านเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังเป็นภูเขา ส่วนทางด้านใต้มักเป็นที่ราบ ทำให้อุณหภูมิแตกต่างกัน และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนก็แตกต่างกันไปด้วย พวกที่อยู่ที่ราบมักเจริญกว่าพวกที่อยู่บนภูเขาสูง....."²

¹ ธีรนิกร บุญหลง ภูมิศาสตร์ การเมือง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537) หน้า 3-4

² ม.จ. สุกัทรดิศ ดิศกุล, ประวัติศาสตร์ เอเชียอาคเนย์ถึง พ.ศ. 2000 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2522) หน้า 1

ลักษณะภูมิประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นในส่วนที่เป็นพื้นแผ่นดินใหญ่ ประกอบด้วยเทือกเขาสลับกับที่ราบลุ่มแม่น้ำใหญ่ ๆ ส่วนบริเวณหมู่เกาะเป็นเทือกเขาและที่ราบชายฝั่งทะเลแคบ ๆ เทือกเขาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นแนวต่อจากเทือกเขาหิมาลัย ซึ่งจัดแบ่งออกเป็น 2 รุ่น คือเทือกเขารุ่นเก่าเกิดขึ้นมาประมาณ 100 ล้านปีมาแล้ว เป็นภูเขาที่มีขนาดไม่สูงใหญ่มาก และบริเวณเปลือกโลกส่วนนั้นค่อนข้างสงบตัว คือ ไม่เกิดแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด บริเวณที่มีเทือกเขารุ่นเก่า ได้แก่ แคว้นชานของพม่า ไทย ลาว เวียดนาม มาเลเซีย และสิงคโปร์ ส่วนเทือกเขารุ่นใหม่เกิดขึ้นเมื่อ 35 ล้านปีมาแล้ว เป็นเทือกเขาที่เกิดในสมัยเดียวกับเทือกเขาหิมาลัย และเทือกเขาชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งยังมีอายุน้อยอยู่ จึงมักสูงใหญ่ และเปลือกโลกส่วนนั้นยังคงมีการเคลื่อนไหวอยู่ จึงมีปรากฏการณ์ของแผ่นดินไหว และภูเขาไฟระเบิดอยู่เสมอ เทือกเขารุ่นใหม่นี้ ได้แก่ เทือกเขาอารกันโยมา (Arakan Yoma) อยู่ทางตะวันตกของประเทศพม่าต่อเนื่องไปถึงเทือกเขาบาริซานในเกาะสุมาตรา เกาะชวา หมู่เกาะซุนดาน้อย และเชื่อมขึ้นไปทางเหนือของประเทศฟิลิปปินส์ เรียกว่า วงโค้งพม่าชวา (Burma Java Arc) ในบริเวณที่ตั้งของเทือกเขารุ่นใหม่นี้มีภูเขาไฟทั้งที่ยังมีพลัง และสงบชั่วคราวเป็นจำนวนมาก เช่นในอินโดนีเซีย ภูเขาไฟที่ยังมีพลังอยู่มากกว่า 70 ลูก และในฟิลิปปินส์ มากกว่า 20 ลูก

แม่น้ำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2 ประเภท ประเภทหนึ่ง คือ แม่น้ำสายใหญ่ ๆ มีความยาวมาก เช่น แม่น้ำอิรวดีในประเทศพม่า มีต้นน้ำอยู่เทือกเขาหิมาลัย แล้วไหลลงมาทางใต้ แม่น้ำสาละวิน แม่น้ำโขง ต้นน้ำอยู่ในทิเบต ไหลไปทางตะวันออกเข้าไปที่ภาคตะวันตกของจีน แล้วเปลี่ยนทางไหลลงมาทางใต้ แม่น้ำที่สำคัญอีกสองสาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยาในไทย และแม่น้ำแดงในเวียดนาม แม่น้ำเหล่านี้ได้รับน้ำจากน้ำฝนที่ตกในฤดูฝน แม่น้ำเหล่านี้เป็นตัวกระทำให้เกิดการเซาะแผ่นดิน และพัดพาดินจากที่ต่าง ๆ มาทับถมบริเวณปากแม่น้ำ ทำให้เกิดที่ราบกว้างใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูก และการตั้งถิ่นฐานของประชากร เช่น ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดี, แม่น้ำโขง แม่น้ำเจ้าพระยา เป็นต้น

แม่น้ำอีกประเภทหนึ่งเป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ อยู่ในคาบสมุทรและเกาะต่างๆ มีปริมาณน้ำไม่มากนัก แต่ไหลเชี่ยวเกิดเป็นลุ่มแม่น้ำบริเวณแคบ ๆ ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในภูมิภาคแถบนี้

แม่น้ำเหล่านี้เป็นแหล่งอาหารที่หล่อเลี้ยงประชากรในภูมิภาคนี้ ตลอดจนเป็นเส้นทางขนส่งคมนาคมระหว่างกลุ่มชนต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้อีกด้วย

สภาพดินฟ้าอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะอบอุ่นตลอดทั้งปี คล้ายคลึงกันทั่วภูมิภาค ระหว่างฤดูมีไม่มากนัก ยกเว้นตามบริเวณที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลมาก และบริเวณที่อยู่ห่างจากฝั่งทะเลเข้าไปภายในอย่างเช่น ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ภาคกลางและภาคเหนือของพม่า¹ ลักษณะภูมิอากาศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะอยู่ใต้อิทธิพลของลมมรสุมจากทะเล และเนื่องจากตั้งอยู่ในเขตอิเควเตอร์ อุณหภูมิเฉลี่ย $80^{\circ} F$ หรือ $26.70^{\circ} C$ บริเวณหุบเขาจะสูงกว่า $60^{\circ} F$ อากาศจะร้อนที่สุดไม่เกิน $100^{\circ} F$ ส่วนปริมาณน้ำฝนที่ตกนั้นมีแตกต่างกันไปบ้างตามเขตต่าง ๆ ของภูมิภาค ขึ้นอยู่กับที่ตั้งกับลักษณะภูมิประเทศของท้องถิ่นนั้น ๆ ตลอดจนทิศทางลมที่พัดผ่านในระยะเวลาต่าง ๆ ของปี

ลมที่พัดผ่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มี 3 ชนิด คือ²

(1) ลมสินค้าตะวันออกเฉียงใต้ และลมสินค้าตะวันออกเฉียงเหนือพัดจากเขตทรอปิกเข้าสู่บริเวณศูนย์สูตร ในระยะที่ไม่ใช่หน้ามรสุม

(2) ลมพายุไซโคลนจากอ่าวเบงกอล และลมพายุไต้ฝุ่นจากทะเลจีน ซึ่งพัดผ่านเป็นครั้งคราว กำลังแรงมาก และทำให้เกิดฝนตกชุกมักเกิดขึ้นในตอนกลางและตอนปลายฤดูร้อน ระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม

(3) ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดเปลี่ยนทิศทางตามฤดู ในหน้าลมมรสุมนี้ จะมีอิทธิพลเหนือลมสินค้าตะวันออกเฉียงเหนือและลมสินค้าตะวันออกเฉียงใต้ จนทำให้ลมสินค้าทั้งสองชนิดอ่อนกำลังหายไป

จากการที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีภูมิภาคแตกต่างกัน บริเวณแผ่นดินใหญ่จะร้อนที่สุดในเดือนมีนาคม - พฤษภาคม หลังจากนั้นเป็นฤดูฝนและในเดือนตุลาคม - มกราคมจะเป็นฤดูหนาวหรือฤดูแล้ง ส่วนในคาบสมุทรมาลาซายาและหมู่เกาะจะภูมิภาคอากาศที่แปรปรวนตลอดเวลาเพราะฝนตกทั้งปี แต่จะตกชุกในระหว่างตุลาคม - มีนาคม

สภาพดินฟ้าอากาศมีอิทธิพลต่อการกสิกรรมของประชากรในแถบนี้มากเพราะเหตุว่าประชาชนจะทานข้าวเป็นหลัก จึงขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนที่ได้แต่ละปี

¹ไพฑูริย์ พงศะบุตร, หน้า 15

²เล่มเดียวกัน, หน้า 16

ความสำคัญของสภาพภูมิศาสตร์ต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1. ทางด้านการค้า การที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีที่ตั้งอยู่ระหว่างอินเดียกับจีน ซึ่งเป็นประเทศที่มีอารยธรรมความเจริญก้าวหน้าเป็นที่สนใจของชาวยุโรปและชาติต่าง ๆ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงเป็นทางผ่านของพวกพ่อค้าและนักเดินทางที่จะไปจีน หรือจะไปอินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เปรียบเสมือนตลาดนัดของสินค้า ระหว่างเอเชียตะวันตกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นศูนย์กลางการค้า เช่น อาณาจักรมะละกาที่เจริญขึ้นมาในศตวรรษที่ 15 เพราะว่าเรือสินค้าของชาวต่างชาติที่ผ่านไปมาต้องจอดพักเรือ

2. ทางด้านการเมือง ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นดินแดนที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางเดินเรือของมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิกมีช่องแคบมะละกาเป็นเส้นทางผ่านที่สำคัญในการเดินเรือ ถ้าใครคุมเส้นทางเดินเรือนี้ได้ก็จะมีอิทธิพลทางการค้าและการเมืองอย่างกว้างขวาง จึงมีการแก่งแย่งกันตลอดเวลาที่จะคุมช่องแคบมะละกา เช่น โปรตุเกส ได้ขจัดผู้นำชาวพื้นเมืองและเข้าครองมะละกาแทน ทำให้การค้าของโปรตุเกสเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อมาเมื่อโปรตุเกสสูญเสียมะละกา ทำให้การค้าของโปรตุเกสต้องเสื่อมลงและถอนตัวออกจากภูมิภาคแถบนี้ไป

3. ทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ในเขตลมมรสุมมีฝนตกตลอดปี มีพืชพันธุ์ธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยวัตถุดิบที่ยุโรปต้องการ เช่น ข้าว ไม้สัก เครื่องเทศ ยางพารา ฯลฯ พวกแร่ธาตุ เช่น ทอง เงิน ดีบุก ตะกั่ว

4. ทางด้านวัฒนธรรม เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งรับวัฒนธรรมทางศาสนา และวัฒนธรรมผสมจากจีนและอินเดีย พวกพ่อค้าอาหรับก็ได้นำศาสนาอิสลามเข้ามาเผยแพร่ในบริเวณหมู่เกาะในศตวรรษที่ 13 ในแผ่นดินใหญ่ ลาว เขมร ไทย พม่า ต่างก็ได้รับอิทธิพลของพุทธศาสนาจากอินเดีย ส่วนเวียดนามได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาเถรวาท และลัทธิขงจื้อจากจีน นอกจากรับวัฒนธรรมทางด้านศาสนาแล้วก็ยังรับอิทธิพลทางศิลปกรรมและวรรณคดีอีกด้วย

นอกจากนี้แล้วการที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นทางผ่านของพ่อค้าและนักเดินเรือ ประกอบกับมีพืชพันธุ์ธัญญาหารที่อุดมสมบูรณ์ จึงทำให้ชาวต่างชาติอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะชาวจีน และชาวอินเดีย พวกนี้เมื่อเข้ามาก็ยังคงรักษาขนบประเพณีดั้งเดิมของตนอยู่ ทำให้เกิดสังคมย่อย ๆ รวมอยู่ในสังคมใหญ่ เรียกว่าพหุสังคม

ลักษณะประชากร ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในบริเวณลุ่มแม่น้ำต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว

เป็นถิ่นที่อยู่ของชาวไทย ลาว เขมร เวียดนาม และพม่า ซึ่งอพยพเข้ามาราว 50 B.C. ประชากรเหล่านี้
อพยพมาจากตอนเหนือของประเทศจีน (รายละเอียดเกี่ยวกับประชากรจะได้พูดในบทต่อไป)
ประชากรเป็นพวกเชื้อสายมงโกลอยด์ครึ่งหนึ่งอยู่บนแผ่นดินใหญ่และเชื้อสายอินโดนีเซีย - มาเล
เซีย อีกครึ่งหนึ่งอยู่ตามหมู่เกาะฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและมาลายู

ภาษาที่พูดมี 3 ตระกูล

1. ตระกูลมาลาโย - โพลินีเซียน (Malayo Polynesian) คือพวกแหลมมาลายู หมู่เกาะอิน
โดนีเซียและฟิลิปปินส์

2. ตระกูลออสโตร - เอเชียติก (Austro - Asiatic) ได้แก่ภาษามอญ เขมร และเวียดนาม

3. ตระกูลทิเบต - ไชนีส (Tibeto - Chinese) ได้แก่ พม่า ไทย

ชนชาติต่าง ๆ เหล่านี้ได้อาศัยการกสิกรรมปลูกข้าวเป็นหลักในการดำรงชีวิต สภาพสังคม
คล้ายกับพวกที่อยู่ตื้นในจีนตอนใต้ พวกที่อยู่บนผืนแผ่นดินใหญ่จะมีความรู้เกี่ยวกับการเดินเรือ
ทะเลผิดกับพวกอินโดนีเซียซึ่งอยู่ตามหมู่เกาะเห็นว่าทะเลเป็นเส้นทางสำคัญ พวกนี้มีความชำนาญ
ในการเดินเรือแม้ว่าจะมีช่วงระยะเวลาเดินเรือไม่นาน เนื่องจากสภาพของลมมรสุมและพายุ
ได้ผู้่นก็ตาม พวกที่อยู่บนผืนแผ่นดินใหญ่จะตั้งถิ่นฐานสถาปนาอาณาจักรของตนเองขึ้นตามลุ่มแม่น้ำ
ต่าง ๆ ส่วนบริเวณหมู่เกาะที่ภูเขาไฟที่ระเบิดแล้วหรือยังคุกรุ่นอยู่ เป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ด้วย
แร่ธาตุจากภูเขาไฟ จะกลายเป็นแหล่งที่มีความเจริญ ประชากรจะอยู่หนาแน่นตามชายฝั่งทะเล
ส่วนบริเวณเทือกเขาต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นเขตที่ค่อนข้างแห้งแล้ง เป็นถิ่นที่อยู่
ของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ซึ่งพวกนี้วัฒนธรรมจากอินเดียหรือจีนไม่มีโอกาสเข้าถึง การใช้ชีวิตอยู่เรียบ
ง่าย นับถือภูตผี วิญญาณ กลายเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศต่าง ๆ ไป

อาชีพโดยทั่ว ๆ ไปของประชากรในแถบนี้ คือ

การกสิกรรม

1. ปลูกข้าวในบริเวณที่ราบลุ่ม พืชที่ปลูกนอกจากข้าวก็มีมันเทศ เครื่องเทศ ถั่ว ผลไม้
และพืชผักต่าง ๆ ปลูกไว้เพียงพอเป็นอาหารประจำวัน

2. การประมง เป็นอาชีพรองลงมา เนื่องจากมีแม่น้ำสำคัญ ๆ หลายสายเพียงพอที่ประชา
ชนจะจับปลาเป็นอาหาร พวกที่อยู่ชายฝั่งทะเลก็เช่นกัน

3. การทำป่าไม้ ประชาชนอาศัยไม่ในการสร้างบ้านเรือนและต่อเรือ แพ ขึ้นใช้ในการคมนาคมติดต่อ

4. การเลี้ยงสัตว์ เพื่อใช้งาน เช่น วัว ควาย และเลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร คือ เป็ด ไก่ และหมู

5. การทำเหมืองแร่ เพิ่งจะมีการทำกันอย่างจริงจังในคริสต์ศตวรรษที่ 19 นี้เอง บริเวณที่ทำเหมืองแร่กันมากคือในคาบสมุทรมาลาญ

การทำอาชีพต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำกันแบบค้าขายภายใน ผลผลิตเพียงพอกับการบริโภคเท่านั้น ไม่ค่อยมีความคิดที่ส่งผลิตผลของตนเป็นสินค้าออก หรือหาเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิต จนกระทั่งชาวยุโรปเข้ามาค้าขาย และลงทุนในกิจการต่าง ๆ จึงมีการทำการเกษตรกรรมเพื่อการค้าขึ้น คือการเพาะปลูกพืชสำคัญที่เป็นวัตถุดิบ เป็นไร่นาขนาดใหญ่ เช่น ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน อ้อย ที่สำคัญรองลงมาคือ กาแฟ ชา เครื่องเทศ (พริกไทย กานพลู) และการเลี้ยงสัตว์ หมู วัว แกะ แพะ การทำฟาร์มวัวนม การปลูกผัก ผลไม้ ข้าว และอื่น ๆ เพื่อเป็นรายได้เข้าประเทศ

คำถามท้ายบท

1. สภาพภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสำคัญต่อความเจริญด้านต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้อย่างไร

2. ภาษาพูดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แบ่งออกเป็นกี่ตระกูล อะไรบ้าง จงอธิบาย